

Rhodia Maas, directeur RvIG:

—
“We hebben
elkaar nodig”

Rhodia Maas is ruim een half jaar directeur van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wat haar direct opviel? “De nauwe contacten tussen gemeenten en Rijk, de hechte samenwerking.” In een gesprek met Mariëlle Slooff (NVVB) laat ze onderwerpen passeren die nu (gaan) spelen: modernisering van het reisdocumentenstelsel, adreskwaliteit en identiteitsfraude

Tekst: Carla van den Bergen

Foto: Jessica Brouwer

Toen Rhodia Maas onlangs in Berlijn was, werd haar om een kopie van haar paspoort gevraagd. “Goed,” zei ze, “maar dan wil ik daarop wel het BSN-nummer doorstrepen, want ik weet hoe weinig er nodig is om nariigheid uit te kunnen halen met die gegevens.” Identiteitsfraude is een van de onderwerpen die Maas na aan het hart liggen. “Dat heb ik meegenomen uit mijn vorige baan.” Ze was tien jaar algemeen directeur van de Dienst Terugkeer en Vertrek bij Veiligheid en Justitie. Identiteitsfraude zal nog uitgebreid ter sprake komen.

IETS HEEL ANDERS

Om te beginnen bij het begin: wat trok Maas aanvankelijk aan in de functie? Waarom solliciteerde ze? “Het werd tijd iets heel anders te gaan doen. En die mogelijkheid beloofde deze functie bij RvIG. Alleen al de dominante rol van ICT voor de dienstverlening, die eigenlijk het hart is van het primaire proces van RvIG, vond ik intrigerend. Ontwikkelingen rond big data, blockchains: daar sta ik nu met m’n neus bovenop, ik mag eraan bijdragen. Dat is ontzettend spannend.”

—
“Als we alle data die RvIG heeft, op de goede manier ontsluiten, hebben we ‘goud’ in handen”
—

“Ook de andere manier van omgaan met ‘het veld’ trok me aan. Hiervóór hield ik me bezig met de ‘harde’ kant van Terugkeer. We hadden goed contact met gemeenten, maar er was ook vaak dispuut. Hier zie ik nu hoe veel en nauw contact er is tussen Rijk en gemeenten, en hoe belangrijk die samenwerking is. Intrigerend hoe je samen, beide met een eigen vorm van bestuur en eigen politieke belangen, toch resultaat kunt halen ten behoeve van de burger.”

MEER NAAR BUITEN TREDEN

Mariëlle Slooff is nieuwsgierig naar wat Maas is opgevallen in haar eerste halfjaar. “De bescheidenheid van RvIG. Met de belangrijke taak die we hebben, mogen we wel prominenter naar buiten treden. Trots zijn op wat we doen, aanwezig zijn.” Nog meer indrukken? “Bij RvIG heerst het gevoel dat we ons werk doen ‘voor de gemeenten’. Maar daar denk ik anders over. Want doorredenerend: gemeenten werken voor de burger; als wij voor gemeenten werken, doen we dat uiteindelijk voor diezelfde burger. Die slag, het besef dat we voor de burger werken, moet RvIG nog meer maken.”

GEMEENTE EERSTE AANSPREEKPUNT

Sprekend over de rol van gemeenten in de belangrijke onderwerpen die nu spelen, is Maas stellig: “Gemeenten zullen altijd het eerste en vanzelfsprekende aanspreekpunt blijven voor de burger. “Je kunt veel digitaal doen, maar sommige zaken niet. Als bijvoorbeeld je kentekenbewijs niet is aangekomen, reis je niet naar de RDW in Veendam, maar klopt je aan bij je eigen gemeente. De vraag is alleen wel of je in de toekomst ook voor alle diensten naar de balie moet, waarvoor je er nú heengaat. We hebben daarin de afgelopen jaren al grote stappen gezet. Vroeger moest je voor je parkeervergunning naar de balie en allerlei documentatie meenemen die een gemeente allang in haar systemen heeft staan. Dat kan nu volledig digitaal, als je wilt. Maar laatst vroeg

ik een nieuw paspoort aan en moest het later komen ophalen. Dat kon tussen negen en vijf uur, geen tijd voor werkende mensen. Het is natuurlijk cruciaal dat hierbij je identiteit goed in persoon wordt gecontroleerd, maar we moeten wel kijken of we dit ook anders kunnen oplossen. En daarvoor heb je elkaar nodig, want het is een keten.”

"We staan nog maar aan het begin van dat hele traject van modernisering"

TECHNOLOGIE BEPALEND

Er zijn al gemeenten die proberen doen met het paspoort thuisbezorgen, of op het werk. En wie weet kunnen we over een tijdje het document ophalen bij Albert Heijn, waar ze het net als alle andere bestelde BOL.com-pakjes bewaren in een kluis. De komende jaren zijn er kortom veel veranderingen te verwachten als het om reisdocumenten en rijbewijzen gaat, zowel in het aanvraag- en afgifteproces ervan. Rhodia Maas: "We staan nog maar aan het begin van dat hele traject van modernisering en we zullen daarin belangrijke keuzes moeten maken. Wel of niet een centraal register, bijvoorbeeld. Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel, en je móet die technologie meenemen in je denken over dat nieuwe stelsel.

De grootste uitdaging zal worden om met elkaar richting te kiezen, en daarbij toch ruimte te laten om technologische ontwikkelingen in en tijdens het proces mee te nemen. Dat is ingewikkeld en heel spannend.”

EERST IDENTITEIT VASTSTELLEN

Maas: "Buiten kijf staat dat we toegaan naar een flexibeler dienstverlening richting burger. Met de aantekening dat we érgens verificatie moeten inbouwen. Je kunt pas een ID uitgeven via Albert Heijn als je zeker weet dat je het aan de goede persoon geeft." Mariëlle Slooff vult aan: "Uitdaging voor gemeenten is hún rol in dit verhaal. Voor de pilot 'digitaal aanvragen van rijbewijzen' stellen gemeenten terecht dat dit alleen kan als 'aan de voorkant' een kwalitatief hoogwaardige vaststelling van identiteit is geweest. Fraude voorkomen kan alleen als dát goed geregeld is. We hebben namens de NVVB de noodzaak hiervan in een brief ook aangegeven bij minister Plasterk.”

POORTWACHTER VERSUS DIENSTVERLENER

Mariëlle Slooff: "Je ziet hier de twee rollen van de Rijksoverheid, die van de poortwachter, de beveiliging van de identiteit, versus de dienstverlener. En het is zaak de juiste balans tussen die twee te vinden. Zoals het nu gaat, is er aan de balie hooguit tien minuten tijd voor het vaststellen van de identiteit én de aanvraag van het document. In een split second moet beoordeeld worden of iemand is wie hij zegt te zijn. De NVVB pleit ervoor om een scheiding aan te brengen, de beoordeling los te koppelen van de dienstverlening. Om te investeren in het doen van de beoordeling: wie is het die ik voor me heb staan?"

Vinden we het goed dat die persoon een document krijgt, zoals een elektronische identiteitskaart, waarmee hij kan reizen en digitaal diensten kan aanvragen?"

EEN VAK APART

Maas beaamt dit: "Daarin vinden we elkaar zeker. Vaststellen van de identiteit is een specialisme. Het is een vak apart om mensen die kwaad willen, eruit te filteren. Hoe je het aanpakt, daar kun je over discussiëren. Maar dat het moet gebeuren is zeker. Hiermee komen we ook op het punt hoe belangrijk voorkomen van fraude is. Fraude kan heel de basis corrumpen van de dienstverlening van Rijksoverheid en gemeentelijke overheid.”

OVERNEMEN LAA

Om fraudebestrijding gaat het ook in de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA), een project dat loopt sinds 2015. Iemand die verkeerd op een adres staat geregistreerd kan immers frauderen. In meer dan 160 gemeenten legde men voor de LAA inmiddels huisbezoeken af om te achterhalen of iemand werkelijk op het adres woont waarop hij zegt te wonen. Doel is optimale kwaliteit van de adresgegevens in de BRP, én adres-gerelateerde fraude bestrijden. ICTU had tot op heden het project in beheer. Nu is besloten de aanpak en het risicogerichte huisbezoek structureel te maken, hebben RvIG en het Inlichtingenbureau (IB) een impactanalyse gedaan om te onderzoeken wat het voor RvIG betekent als zij de organisatie van de LAA overneemt.

DATA ZIJN 'GOUD'

Rhodia Maas: "Ik denk dat het een logische stap zou zijn als wij de projectactiviteiten van de LAA in beheer nemen, de structurele organisatie van adresonderzoeken en het informatieknooppunt. En dat in samenwerking met het IB. Als we alle data die RvIG heeft, en dat zijn er veel, op de goede manier ontsluiten, dan hebben we 'goud' in handen. Met elkaar kunnen we dan een boost geven aan fraudebestrijding en hoogstaande kwaliteit van gegevens bereiken. RvIG heeft al het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI), met de LAA past dat goed. Maar het beheer van ICTU overnemen betekent wel verandering voor RvIG: het is een andere slag van denken, we moeten op een andere manier naar data gaan kijken, de samenwerking met gemeenten zal veranderen, én het zal uitbreiding van fte betekenen, opnieuw uitbreiding van de organisatie. Dat alles vraagt zorgvuldige begeleiding.”

SAMEN NOG VEEL TE WINNEN

Fraudebestrijding, Rhodia Maas praat er graag nog even over door. Zeker als het over identiteitsfraude gaat. "Ik kan niet genoeg benadrukken hoezeer we ons bewust moeten zijn van de consequenties van ID-fraude; voor de burger, die het slachtoffer is, maar ook voor de overheid. Want als overheid zijn we zo kwetsbaar als we fraude niet goed kunnen tegengaan. Het is een zoektocht hoe we dat het beste doen, we hebben de LAA en het CMI, maar we hebben zeker ook elkáár hierin nodig: gemeenten, het Rijk, Veiligheid en Justitie, politie, douane. We moeten zoeken naar wat we samen kunnen doen, welke data we afzonderlijk hebben, maar misschien breder kunnen gebruiken, zonder uiteraard de privacy uit het oog te verliezen; zorgen dat we beter de signalen herkennen en 'slimme verbanden' leggen. In die gezamenlijkheid kunnen we nog veel winnen. Misschien ingewikkeld, maar nodig!"

VOORZICHTIG MET OPENBARE GEGEVENS

Mariëlle Slooff: "Ik hoor regelmatig bij je terugkomen hoe belangrijk mindset, houding, bewustwording zijn." Maas: "Jazeker, je bewust zijn, héél belangrijk. Van wat identiteitsfraude is, en hoe je het voorkomt. Streep dus door wat niet nodig is, bijvoorbeeld het BSN-nummer in veel gevallen als ze je om een kopie van je paspoort vragen. En ben je ervan bewust dat er weinig nodig is om iets naars te kunnen doen met openbare gegevens, zoals geboortedatum, woonplaats. Een gevonden identiteitskaart op de gemeentelijke website zetten lijkt me dan ook geen goed idee. Natuurlijk gedaan vanuit dienstverlenend oogpunt, maar hier is meer voorzichtigheid geboden.”

UITREISVERBOD?

Maas: "Voorzichtigheid geldt bijvoorbeeld ook als het gaat om een vervangende ID kaart. Iemand kan zo'n document krijgen, maar wel op heel specifieke voorwaarden. Laat gemeenten zich heel goed informeren hierover: wanneer heeft iemand het recht op zo'n vervangend document en wanneer niet? Ook over een inreisverbod: wanneer kan een paspoort worden ingenomen op basis van artikel 23?"

SAMEN OPTREKKEN

De NVVB en RvIG zijn sinds jaar en dag samenwerkingspartners. Hoe ziet Rhodia Maas de samenwerking? "We hebben veel gezamenlijks, ook met de afnemers en willen graag samen optrekken. Maar we hebben ook eigen taken en onze eigen verantwoordelijkheden, daar moeten we ons bewust van zijn.”